

Emma Ejelöv

Doktor, Chalmers tekniska
högskola

Jonas Nässén

Docent, Chalmers tekniska
högskola

Jörgen Larsson

Docent, Chalmers tekniska
högskola

Acceptans och argument för en matskatteväxling

En matskatteväxling har potential att både minska utsläppen och förbättra folkhälsan. Acceptansen för en skatt på rött och processat kött bland konsumenter och politiker varierar något, men den ökar markant om intäkterna från skatten används för att sänka momsen på frukt och grönt. Samtidigt finns det tydliga skillnader mellan politiska grupper: Högerorienterade väljare och politiker är mer skeptiska och tenderar att vara negativa till en köttskatt. Däremot finns en bred samsyn om att snacks och läsk borde beskattas hårdare och att hälsosamma livsmedel borde bli billigare.

Matskatteväxling, det vill säga att skatten höjs på livsmedel som har negativ påverkan på klimat och hälsa, och sänks på livsmedel med låg klimatpåverkan eller positiva effekter på folkhälsan, har uppmärksammats som ett aktuellt styrmedel. En matskatteväxling har visat sig kunna minska klimatutsläppen från matkonsumtion och förbättra folkhälsan, samtidigt som det inte orsakar ökade matutgifter för varken låg-, medel-, eller höginkomsttagare. Men trots att ett styrmedel visar sig vara ett effektivt verktyg för att nå samhällspolitiska mål, är det inte säkert att det skulle tas väl emot av befolkningen eller av politikerna. Om ett styrmedel uppfattas som impopulärt kan politiker tendera att undvika det, eftersom de riskerar att bli straffade för det i nästkommande val. Därför behöver vi bättre förstå hur acceptansen för en matskatteväxling ser ut.

Texten finns också publicerad som en del av rapporten: [Konsumtionens gränser. Resultat från forskningsprogrammet Mistra Sustainable Consumption 2018–2025.](#)

Vilken acceptans finns för en matskatteväxling?

Vår studie baseras på enkätsvar från 3233 svenska väljare och 1253 politiker. Resultaten visar, i linje med tidigare forskning, att acceptansen för att enbart höja skatter eller införa nya skatter – i vår studie en skatt på rött och processat kött – är låg. Acceptansen ökar dock markant om skatteintäkterna används för att sänka momsen på annan mat, särskilt frukt och grönt. I sådana fall skulle den genomsnittlige väljaren och politikern istället bli neutralt inställda till förslaget.

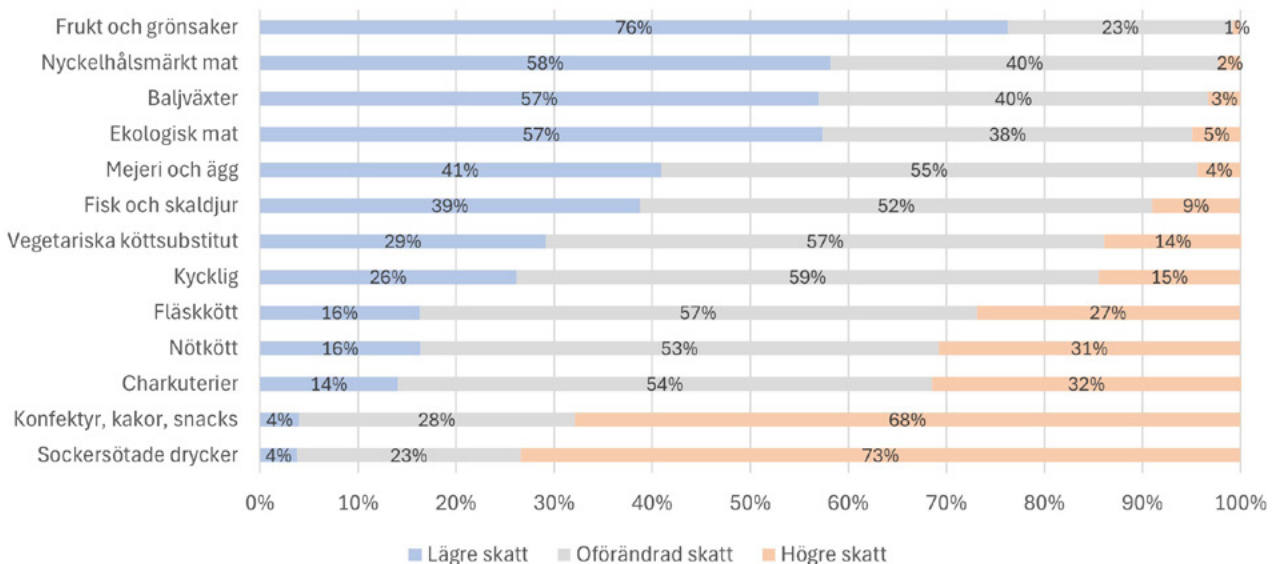
Matskatteväxlingen kan utformas så att den genomsnittliga matkassen inte blir dyrare.

Trots att högerorienterade väljare och politiker generellt är mer negativt inställda till samtliga studerade skatteförslag än de vänsterorienterade personerna, var matskatteväxlingsförslaget det förslag som fick högst acceptans bland personer inom samtliga politiska partier.

För att förstå varför stödet för en matskatteväxling är betydligt svagare bland moderata, kristdemokratiska och sverigedemokratiska väljare och politiker, analyserade vi i vilken utsträckning de instämmer i olika argument för och emot en köttskatt. Högerorienterade personer tenderar att hålla med om alla argument emot en köttskatt, men inte några argument för. Till exempel instämmer de i lägre utsträckning i att rött och processat kött påverkar klimatet negativt eller har negativa effekter på folkhälsan.

Missuppfattningar och invändningar

Ett vanligt förekommande argument mot en konsumtionsskatt på kött hänger samman med en föreställning om att skatten enbart eller främst skulle påverka priset på inhemska produkter, vilket inte stämmer. I linje med detta är många högerväljare oroliga för att Sveriges självförsörjning och biologiska mångfald skulle påverkas negativt av skatten. Ett annat motargument, som delas av både höger- och vänsterväljare och av politiker, är uppfattningen att en förändrad skatt skulle få negativa ekonomiska effekter för specifikt låginkomsttagare. Denna invändning kan dock bemötas genom att matskatteväxlingen utformas så att den genomsnittliga matkassen inte blir dyrare. Till viss del kan alltså negativa attityder till just en köttskatt bero på missuppfattningar, medan andra invändningar skulle kunna bemötas genom en väl utformad kombination av matskatteväxling och andra styrmedelsåtgärder.

Andel av väljarunderlaget (i procent) som föredrar sänkt, oförändrad, eller höjd skatt på olika livsmedel.

Just nu: Höjd
skatt på sötade
drycker och
rött kött!

Preferenser för höjda eller sänkta skatter

När vi frågade för vilka livsmedel svenska väljare skulle vilja antingen höja, bibehålla eller sänka skatten, framkom det tydliga mönster. En majoritet föredrar sänkt skatt på livsmedel som frukt och grönt, baljväxter, nyckelhålsmärkta och ekologiska varor. Samtidigt skulle en majoritet vilja se en höjd skatt på sockersötade drycker och kakor och snacks. För mer proteinrika livsmedel som rött och processat kött, mejeriprodukter, ägg, och vegetariska köttsubstitut vill de flesta bibehålla nuvarande skattenivå. Det är dock relativt fler som förespråkar en höjd skatt på rött och processat kött, jämfört med de som vill se en sänkning. Dessa resultat indikerar att en matskatteväxling, där skatten höjs på rött och processat kött samt sockersötade drycker och snacks, och istället sänks på frukt, grönt och fullkornsprodukter, är ett styrmedelsalternativ med potential att vinna acceptans.

Fördjupning – chatta om matskatteväxling på www.greenchat.se

- Kapitlet "Acceptans av matskatteväxling" i Larsson m.fl. (2025) [Matskatteväxling – en god idé? Effekter och acceptans av att använda skatter och subventioner för en mer hälsosam och hållbar livsmedelskonsumtion](#). Mistra Sustainable Consumption - rapport 2:4.
- Ejelöv, E., Nässén, J., Matti, S., Elinder, L. S., & Larsson, J. (2025). [Public and political acceptability of a food tax shift—An experiment with policy framing and revenue use](#). Food Policy
- Ejelöv, E., Larsson, J., Matti, S., & Nässén, J. (2025). [Understanding opposition: arguments for and against a meat tax in Sweden and their effect on policy attitudes](#). Environmental Research: Food Systems
- Video: [Attityder till matskatteväxling](#), Emma Ejelöv, Chalmers.
- Matskatteväxling.se med bl.a. länk till webinarium.

Denna forskning är finansierad inom ramen för
forskningsprogrammet Mistra Sustainable Consumption.

Se vidare här: www.sustainableconsumption.se

Referens till denna text

Ejelöv, E., Nässén, J., Larsson, J. (2025). *Acceptans och argument för en matskatteväxling*. I Finnveden, G., Larsson, J., Ekdahl, M., Järbel, J. (redaktörer) (2025). *Konsumtionens gränser. Resultat från forskningsprogrammet Mistra Sustainable Consumption 2018–2025*. Mistra Sustainable Consumption – rapport 2:5. Stockholm: Kungliga Tekniska högskolan

